

Hoge kwaliteit en opbrengst maïs leiden niet per se tot veel melk

‘Oogstmoment bepaalt kwaliteit maïskuil’

De kwaliteit en opbrengst van snijmaïs breken dit jaar alle records. Volgens recente gegevens van Terra Agribusiness in Ootmarsum (OV) bevatten de eerste 400 kuilen gemiddeld 990 VEM en bijna 390 gram zetmeel. Daarmee is het VEM-gehalte hoger dan ooit. Maar of boeren nu ook beter gaan melken, is de vraag. Daarvoor is het ook belangrijk dat een veehouder met zorg met zijn product omgaat, zegt Remco Woertman.

Het meest optimale droge-stofpercentage van een maïskuil ligt tussen de 32 en 34 procent. Bij een hoger of lager percentage is er kans op rotting of broei, met oogstverliezen tot gevolg.

Volgens Remco Woertman, adviseur landbouwkundig onderzoek bij Terra Agribusiness, blijkt uit de eerste kwaliteitsonderzoeken dat de maïsoogst in Oost-Nederland een topopbrengst kent. „Er zijn landelijk wel verschillen te zien: in nattere gebieden valt de opbrengst soms wat tegen, maar onze klanten zitten voor 90 procent op zandgrond. We zien vooral op droogtegevoelige gronden hoge opbrengsten in kilogrammen, door goed gevulde kolven en veel korrelvulling. Dit is absoluut het beste maïsjaar ooit.“

Of boeren door deze topopbrengsten ook beter gaan melken, is volgens Woertman moeilijk te voorspellen. Belangrijk daarbij is of de veehouder met zorg met het product omgaat. „We zien bijvoorbeeld duidelijke verschillen in oogstmomenten“, stelt hij. „Het probleem is dat de nattere maïs niet goed bij de snelle graskuilen van de eerste snede past. Het gras is dit voorjaar vrij vochtig ingekuuld, waardoor het product snel wordt verteerd door de koe. Samen met de natte maïs wordt het rantsoen te snel, wat tot pensverzuring kan leiden, en dus moet je bijsturen met structuur of krachtvoer. We horen nu al om ons heen dat de prijzen op de ruwvoermarkt omhoog gaan. Er is veel vraag naar hooi en natuurohooi uit het buitenland.“

Oogstverliezen

De adviseur merkt dat melkveehouders niet altijd beseffen dat ze het oogstmoment van maïs moeten aanpassen aan de samenstelling van de graskuil. „Boeren hadden dit jaar in de regel langer moeten wachten voor een droger product. Sommigen houden daar wel rekening mee, maar je hebt ook veehouders die zich laten leiden door het schema van de loonwerker. Als je wat langer wacht, is de plant als totaal droger, met een hoger droge-stofgehalte van de maïs als resultaat.“ Het meest optimale droge-stofpercentage ligt volgens Woertman tussen de 32 en 34 procent. Bij een lager of hoger percentage is er kans op rotting of broei, met oogstverliezen tot gevolg. Volgens Woertman worden oogstverliezen in de praktijk nog wel eens onderschat. Dit zijn de kilogrammen die verloren gaan tussen het moment van oogsten en het daadwerkelijk voeren en benutten van het product. Voorbeelden zijn raapverliezen, brokkelverliezen, conserveringsverliezen en morsverliezen. Deze verliezen zorgen voor een lagere netto-opbrengst op het

bedrijf en leiden tot een lagere kwaliteit van het product dan verwacht. Zo kunnen conserveringsverliezen direct en indirect hoog oplopen, tot wel 10 procent, stelt de adviseur. „Er is niet alleen sprake van verlies van hoeveelheid product (rotting), maar er gaat ook veel energie en eiwit verloren. Bovendien kan de smakelijkheid afnemen en daarmee de opname en benutting door de koe.“

Inkuilmiddel

En dat geldt niet alleen voor te natte, maar misschien nog wel meer voor te droge maïskuilen, waarschuwt Woertman. Als een droge kuil niet goed wordt aangereden, kan de lucht niet uit het product, met broei als gevolg. „Omdat het verteringsproces dan al in de kuil begint, treden er ook rotting en eiwitverliezen op. Belangrijk is om de maïskuil goed vast te rijden, om alle lucht er goed uit te duwen. Als de lucht uit het product is, is de kuil stabiel en gaat de pH-graad dalen.“ Wanneer een boer vermoedt dat hij problemen met de kuil kan krijgen, raadt de adviseur aan een inkuilmiddel te gebruiken. „Dat wordt in de maïs nog niet zoveel gedaan. Maar vooral in periodes met een lagere voersnelheid, kan zo'n middel een verzekeringspremie zijn.“ Want ook al heb je een kwalitatief goed product dat op de juiste manier is ingekuuld, dan nog kan het misgaan als de voersnelheid niet hoog genoeg ligt. Woertman adviseert een voersnelheid van anderhalve à twee meter per week, zeker in de zomer. „In de praktijk zien we nog wel eens te hoge, te smalle of te breed gevulde kuilplaten“, zegt de adviseur. „Te smalle kuilen kunnen voor problemen bij het vastrijden zorgen, te brede kuilen leiden tot een lage voersnelheid. Er dringt dan te veel zuurstof in het ruwvoer, waardoor het rottingsproces, ondanks een goede conservering, te snel op gang komt.“

Normaal remt een lage pH de groei van organismen af. Maar als de pH door te veel zuurstof in de maïskuil gaat stijgen, slaan steeds meer afbraakorganismen toe, waaronder bacteriën, schimmels en gisten. Deze breken energie en eiwitten af en zetten ze om in slecht te benutten zuren, alcoholen en gerelateerde verbindingen.

Mycotoxinen

Van schimmels is de vorming van mycotoxinen een bekend probleem, weet Woertman. Deze

‘Deelname aan Kringloopwijzer kan interessant zijn’

Voor een goede voederefficiëntie en een duurzame bedrijfsvoering is het interessant om aan de Kringloopwijzer deel te nemen, vindt adviseur Remco Woertman. Ook al is deelname in de meeste gevallen niet verplicht, veehouders krijgen hierdoor wel een beter inzicht in hun bedrijfsvoering en ze kunnen hun gegevens eenvoudiger vergelijken met collega's die onder dezelfde omstandigheden boeren.

Bij deelname aan de Kringloopwijzer is het zaak om alle partijen voor op het bedrijf te bemonsteren, zegt Woertman. „Bemonster de partijen wel apart, om duidelijk in beeld te krijgen welke partijen zelf zijn geproduceerd en welke zijn aangekocht. Deze gegevens moeten gescheiden in de Kringloopwijzer worden ingevoerd. Het is dus belangrijk om een goede administratie bij te houden. We adviseren boeren dan ook om nu al met de Kringloopwijzer aan de slag te gaan, in het belang van de sector en om straks te kunnen inspelen op de veranderende wetgeving.“

Volgens de adviseur moeten veehouders zich beter bewust worden van de mineralenstromen op hun bedrijf. Ze moeten antwoord geven op vragen als hoe kan de voerefficiëntie omhoog worden gebracht en waar liggen de sterke en zwakke punten. „Bij de zwakke punten kunnen boeren bekijken welke instrumenten zij kunnen gebruiken om deze aan te pakken. Bij een efficiëntere bedrijfsvoering wordt er niet alleen duurzamer geboerd, maar ook meer geld verdiend.“

Een voorbeeld. Bij snijmaïs op zandgrond is de pH-graad vrijwel nooit optimaal. Op basis van metingen kan een veehouder kalk strooien om de pH omhoog te krijgen. Woertman: „Zandgrond heeft weinig organische stof en weinig buffering. De maïsplant produceert zuren om mineralen op te nemen en die zuren breken kali af. Door kalk te strooien en het organische-stofgehalte op peil te houden, kun je meer buffer creëren. Deze gegevens moet je dan wel weer vastleggen in de Kringloopwijzer.“

Volgens de adviseur is het belangrijk dat de laboratoria in Nederland eenheid creëren in het aanleveren van getallen en dat deze gegevens automatisch worden gekoppeld aan het managementsysteem van de veehouder. „We moeten het de boeren zo gemakkelijk mogelijk maken. We zien nu nog kleine verschillen, maar de getallen moeten exact overeenkomen. Daarvoor is ook overleg nodig met de zuivelsector en voercoöperaties.“

toxinen kunnen zich al op het land ontwikkelen, als de maïs onder koude en vochtige omstandigheden te lang blijft staan. De schimmels gaan mee de kuil in en blijven daar onder slechte omstandigheden groeien, legt hij uit. „Mycotoxinen kunnen door een opeenstapeling een probleem vormen. We komen boeren tegen die alles hebben uitgesloten, maar die toch problemen tegenkomen in hun bedrijfsvoering. Koeien worden door het verdunningseffect niet zo snel ziek, maar je kunt bijvoorbeeld wel een daling van de melkproductie hebben. Er zijn middelen op de markt die de gifstoffen binden, zoals actieve koolstof. Maar bij grote problemen biedt een analyse van het voer uitkomst om een oplossing te vinden.“ ■

Topmaïs is een initiatief van Melkvee.nl samen met Terra Agribusiness, Visscher Holland, Triferto en BASF. Topmaïs is een wedstrijd om de beste maïskuil en een platform om kennis te delen die leidt tot betere maïskuilen. Kijk voor de laatste ontwikkelingen op www.topmaïs.nl